

'TUBABS'. Pels carrers de Baja Kunda uns *tubabs* –així s'anomena la gent de pell clara– sempre generen expectació.

COOPERACIÓ

Descobrint la solidaritat

Sis alumnes de quart d'ESO de l'IES Manuel de Montsuar narren en primera persona el viatge més impactant de les seues vides. Dins el projecte de Serveis Comunitaris s'han embarcat en una aventura al llarg de tot el curs: conèixer de primera mà les tasques de cooperació internacional que l'ONG Alpicat Solidari desenvolupa amb Gàmbia. Escrit com un diari de viatge, els protagonistes ens endinsen al cor d'Àfrica per descobrir una realitat colpidora. Una experiència que els ha canviat per sempre.

Per J. AGUAYO, P. AGUILÓ, M. AUBETS, P. CAYUELAS, A. ESPINOA I M. FARRÉ

Quan a mitjans d'octubre va entrar a la nostra classe de quart d'ESO un hippie per parlar-nos d'una nova experiència educativa, utilitzant termes com "solidaritat", "cooperació internacional" o "viatjar a Àfrica", alguns alumnes no vam poder fer una altra cosa que posar tots els sentits en estat d'alerta. A poc a poc vam anar assimilant què ens havia explicat i en pocs dies ens vam embarcar en una aventura que estem convençuts que ens marcarà per sempre. Tot comença quan Alpicat Solidari havia proposat a l'equip directiu del nostre institut, el Manuel de Montsuar de Lleida, fer un pas endavant en els projectes de Servei Comunitari en què participen els alumnes de 4rt de l'ESO i obrir una finestra a la cooperació internacional. El centre s'hi va sumar amb entusiasme i, amb la participació de la Coordinadora d'ONGD i AMS de Lleida, van dissenyar un projecte que, en lloc de durar un trimestre, s'allargaria tot un curs escolar.

Durant la primera fase de forma-

ció tocava contextualitzar el projecte i posar-nos al dia en temes de solidaritat, cooperació i relacions Nord-Sud, educació transformadora... però també mostrar-nos la realitat, la cultura i les tradicions de la zona on desenvoluparíem la segona fase del nostre treball. Durant aquests mesos ens van venir a fer xerrades voluntaris i cooperants de diverses entitats de Lleida, així com professionals i persones migrades originàries d'Àfrica i vinculades al món de la solidaritat. Aquesta fase va ser molt intensa, però res comparable amb el que estàvem a punt de viure.

El dissabte 17 de març vam agafar un vol en direcció Gàmbia, vam aterrar a Banjul i el primer xoc, sobretot venint de l'hivern boirós de Lleida, va ser la calor tropical i una olor que recordava vagament la terra mullada. De matinada, quan dormíem plàcidament, les crides a l'oració -interminables frases en bucle a un nivell acústic que no passava desapercebut per a ningú-, que es feien des dels minarets del centenar de mesquites de la ciutat, ens van sobresaltar. Ja ningú va

BANY DE REALITAT. Massa nens sense escolaritzar caminen sense rumb pels carrers de qualsevol ciutat de Gàmbia.

TRANSPORT PÚBLIC. El 'kele-guele' és la versió africana del 'cabifaj'.

poder ni voler tornar a dormir, l'espectacle valia la pena. Aquell primer dia va ser d'aclimatació: platges increïbles banyades per l'Atlàntic i una petita caminada per una reserva natural on vam poder veure micos saltant de baobab en baobab.

El tercer dia també tocava matinar, teníem al davant un viatge de més de 400 quilometres fins al nostre destí. Vuit hores més tard, i després d'interminables aturades a Brikama, Soma, Kerewan i Jam-jambureh, arribavem a Basse Santa Su. La capital interior del país us la podríem resumir en dos paraules: calor i caos. I encara ens faltava una tirada fins a arribar al destí final: Baja Kunda. Aquest darrer trajecte el vam fer acompanyats de Dawda Sankaray, responsable del projecte de Baja Kunda i persona de confiança d'Alpicat Solidari sobre el terreny. Si fins aquí havíem arribat amb un autobús amb aire

FERRI. El ferri és la forma més habitual de creuar el riu Gàmbia, que també dóna nom al país.

AIGUA. Menys del 10% de la població té aigua corrent.

condicionat que viatjava per carreteres asfaltades, ara tocava fer una ruta per camins a bord d'un kele-guele: una furgoneta atrotinada habilitada amb taulons a mode de seients i sense límit de capacitat. Malgrat que començava a caure el sol, l'entrada del poble era plena de gent de totes les edats que ens donaven la benvinguda amb crits, música, aplaudiments i pancartes. Era indiscutible que la nostra arribada havia generat una gran expectativa, per un moment ens vam sentir estrelles del rock&roll. Finalment vam instal·lar-nos a la casa d'Alpicat Solidari, el nostre campament base.

El primer dia estava previst visitar diferents entitats i institucions. La primera parada va ser a l'edifici del consell, on vam ser rebuts per les màximes autoritats del poble: l'alcalde, l'imam i els representants dels consells d'ancians, dones

i joves. Tothom estava encantat de la nostra arribada, ja que entenien que si Alpicat Solidari portava fins al seu poble els seus joves, això reforçava la seva presència allà. A més a més agraïen les millores que, en la qualitat de vida dels habitants del seu poble havien suposat els deu anys de treball de l'ONG a Baja

Kunda. Al carrer, la trobada va ser molt més festiva, ens havien preparat quelcom especial. El kan-koran és una cerimònia tribal de benvinguda, en la qual diversos joves vestits de bruixot i al ritme d'incomptables timbals ballen fins a caure extenuats, després de passar per un estat de trànsit. Va ser un dels mo-

BENVINGUDA. El 'kan-koran' és una cerimònia tribal de benvinguda molt intensa amb balls.

ments més intensos; nosaltres no estem acostumats a aquestes mostres tan efusives.

L'escola va ser la següent parada: construïda per Alpicat Solidari fa deu anys, estava dissenyada per a dos-cents alumnes i ara ja n'hi ha set-cents. La darrera visita va ser al dispensari mèdic, on ens van rebre

alguns dels infermers que hi treballen. No hi ha metges de forma permanent i s'han d'espavilar amb els pocs recursos amb què compten per atendre una població que també abasta els pobles del voltant i alguns del Senegal. Aquest centre també va ser construït per l'entitat lleidatana. A la nit, en Dawda ens va

CARRERS. L'equivalent gambià del carrer Major de Lleida.

El viatge a Gàmbia va canviar la vida a sis estudiants de l'institut Manuel de Montsuar de Lleida

organitzar una visita a un bosc dels baobabs sota la lluna plena gambiana. Va ser un regal per als ulls i l'ànima trobar-nos enmig del no-res, veure aquells arbres mil·lenaris immensos i la llunya banyant-se en les seues branques nues. Va ser un espectacle inoblidable.

Tal com ens havíem compromès, el següent matí el vam dedicar en exclusiva a l'escola, on ja ens esperaven des de primera hora del matí. Les seues instal·lacions no tenen res a veure amb les nostres: terres de formigó, pupitres de fusta com els que hi havia a les escoles dels nostres padrins i, per pissarra, un rectangle pintat de negre a la paret. Aquella precarietat contrastava amb les ganes d'aprendre dels alumnes. Es consideren el futur de Gàmbia: volen ser professors per ensenyar, metges i infermers per curar i, fins i tot, alcaldes per vetllar el benestar del poble. Aquella determinació ens va deixar sorpresos. Tenien la nostra edat i ja assumien la càrrega de superar les seues pròpies mancances per millorar la vida dels que vinguin darrere. També vam tenir temps per a la distensió. Vam aprofitar l'hora del pati per interaccionar sense el filtre dels professors.

ALPICAT SOLIDARI

Sembla increïble com et pots arribar a entendre quan en tens ganes. Una simple pilota o unes polseres van ser detonants d'una batalla de somriures, anècdotes i abraçades.

A la tarda vàrem visitar la cooperativa de dones Yaxaré, un altre moment màgic. Ens van explicar que gestionen horts comunitaris, fan sabons artesanals i robes tintades; després ens van adoptar. Ens van fer part de les seues famílies donant-nos a cadascun de nosaltres un nom nou. Així vam passar a dir-nos Mahamadu Gerewu, Bodo Juwara, Dawda Bomo, Mamodou Bajaha, Mousa Camara i Hadja Sankaray.

Té regust de tòpic, però és ben cert quan et diuen que a pesar de les mancances amb les quals han d'afrontar el dia a dia, mai els falta un somriure als llavis o una paraula agradable. Fan bones aquelles paraules de l'anunci d'un refresc que deia "l'ésser humà és extraordinari".

Temps de reflexió i de situacions ben estranyes: a les quatre de la matinada ens van despertar per si volíem assistir al part d'una besonada al centre mèdic del poble.

SANITAT. Sala de parteres de l'hospital de Baja Kunda, on no hi ha monitors.

Per respecte no vam entrar al paritori i, tanmateix, l'ambient ens va fer participants de l'emoció col·lectiva. Passada una estona curta i eterna alhora, tot havia anat molt bé i ambdues criatures estaven sanes i salves. S'estava fent habitual viure moments d'una energia brutal. L'endemà vam tornar-hi amb la calma, la mare i els fills estaven

A Baja Kunda, a Gàmbia, l'ONG Alpicat Solidari hi ha construït una escola i un dispensari mèdic els darrers anys

donats d'alta i havien marxat cap a casa.

El tercer dia va ser més pausat: vam visitar tranquil·lament els horts, el mercat o la botiga. Aturar-se aquí i allà per conversar amb uns i amb les altres. El nostre temps a Baja Kunda s'acabava i el comiat, de matinada, va ser tan emotiu que semblava que deixàvem enrere tota una vida. El viatge, però, encara ens reservava una última sorpresa. Durant el viatge de tornada amb el kele-guele es va aturar al mig del no-res i la cara del conductor no feia presagiar res de bo. Després d'obrir el capó i remenar com si sabés que feia, ens va dir que baixéssim, que

CONTACTE HUMÀ. Un taller improvisat de polseres, excusa perfecta per interactuar.

EDUCACIÓ. L'aula de quart grau de secundària de Baja Kunda.

entre tots l'havíem d'empènyer. Això és Àfrica, res no és el que t'esperes. Com no podia ser d'una altra manera, ja era negra nit quan arribàvem a la capital, estàvem esgotats físicament i mental.

Acabàvem de viure els dies més intensos que recordàvem, havíem de començar a pair moltes coses. L'endemà ens ho vam prendre amb molta calma, era l'últim dia a Gàmbia i vam fer una última visita a la platja. No vam parlar gaire aquell matí, sobre els nostres caps planava una estranya sensació de resaca. Havíem conegut una realitat molt dura i ara marxàvem cap a casa. Tornaríem a veure aquella gent que ens havia acollit amb tanta

generositat? Aquells nois i noies es convertirien finalment en els professors i els metges que ajudarien a canviar el seu país? Segur que sí, esperem que sí.

Ara que ja han passat uns mesos ens tornem a trobar per escriure aquest article. De fet, difondre la realitat de Baja Kunda és la tercera fase del projecte. Ara toca explicar el que hem vist, sentit, olorat, gaudit i plorat. Compartir amb tothom una experiència que ens ha canviat per sempre, i que ens agradaria que servís per canviar també la nostra pròpia realitat.

Qui ens ho havia de dir, quan aquell hippie va entrar a l'aula cap a mitjans d'octubre.